

Op deze pagina vindt u informatie over het rechtsstelsel in Italië.

Rechtsbronnen

Zoals in elke moderne democratie, is ook het politieke systeem in Italië gebaseerd op de scheiding tussen de wetgevende macht, de uitvoerende macht en de rechterlijke macht.

De belangrijkste rechtsbron in Italië is de wetgeving, die door de uitvoerende macht wordt uitgevoerd. De rechterlijke macht is bevoegd om zich uit te spreken over schendingen van het recht.

Soorten rechtsinstrumenten - beschrijving

De rechtsbronnen in Italië zijn, in volgorde van belangrijkheid:

de grondwet;

formele wetgeving (wetboeken en andere parlementaire wetten, regionale wetten);

besluiten;

gewoonterecht.

Een referendum kan eveneens een bron van recht zijn, wanneer daardoor een eerdere wet wordt ingetrokken.

Het recht kan worden geïnterpreteerd en de jurisprudentie kan een invloed hebben op latere beslissingen. De jurisprudentie is echter niet bindend omdat Italië een *civil law*-stelsel kent, waarin positief, geschreven recht de voornaamste richtlijn is bij de interpretatie.

De grondwet is de belangrijkste rechtsbron. Deze is opgesteld door een Grondwetgevende Vergadering en kan slechts worden gewijzigd door een bijzondere procedure te volgen – die complexer is dan de procedure voor de wijziging van gewone wetten.

Parlementaire wetten komen tot stand na behandeling door zowel de kamer van afgevaardigden (*Camera dei Deputati*) als de senaat (*Senato*) en moeten in heel Italië worden uitgevoerd en nageleefd. Dit geldt niet voor speciale wetten die zijn vastgesteld voor specifieke delen van het land of naar aanleiding van specifieke gebeurtenissen – zoals, bijvoorbeeld, een aardbeving.

Regionale wetten zijn slechts geldig op het grondgebied van de betreffende regio, en kunnen alleen specifieke onderwerpen regelen.

Op bepaalde gebieden kunnen regionale wetten worden geïntegreerd in nationale wetten (indien die bestaan) of exclusief worden vastgesteld (indien een nationaal voorschrift ontbreekt) – zoals op het gebied van handel, onderwijs, wetenschappelijk onderzoek, sport, havens en luchthavens, veiligheid op het werk en cultureel erfgoed.

Besluiten zijn hiërarchisch lagere rechtsinstrumenten die nadere bepalingen bevatten ter uitvoering van zowel nationale als regionale wetten.

Normenhiërarchie

Het Italiaanse rechtsstelsel voldoet aan de gewoonterechtelijke en geschreven internationale en communautaire regels.

Italië kent de hiërarchie van de rechtsbronnen. Overeenkomstig de beginselen van de rechtstaat mag een wet niet in strijd zijn met de grondwet en mag lagere regelgeving niet in strijd zijn met de wet.

Institutioneel kader

Instellingen belast met de vaststelling van rechtsvoorschriften

Doorgaans zijn het parlement en de regionale raden belast met de vaststelling van rechtsvoorschriften.

In bijzondere omstandigheden kan de regering wetten aannemen (die vervolgens door het parlement worden bekrachtigd/gewijzigd). Dit kan gebeuren in noodsituaties, of wanneer het parlement de bevoegdheid heeft gedelegeerd.

Besluiten worden doorgaans vastgesteld door de regering of de regionale raden en bevatten nadere bepalingen ter uitvoering van wetten.

Wetgevingsprocedure

De normale procedure waarmee een wet wordt aangenomen, bestaat uit drie fasen:

initiatief: deze bevoegdheid komt toe aan de regering, de leden van het parlement, groepen kiezers (burgers), regionale raden en enkele specifieke instellingen;

behandeling en stemming: dit kan op vele verschillende manieren plaatsvinden, afhankelijk van het interne reglement van het parlement;

afkondiging en publicatie: de afkondiging gebeurt door de president van de Italiaanse Republiek en de publicatie in het officiële publicatieblad.

Juridische gegevensbanken

Het **Normattiva**-project is in maart 2010 gestart om het automatiseren en classificeren van de geldende overheids- en regionale voorschriften door overheidsdiensten te bevorderen, het kosteloos doorzoeken en raadplegen van deze voorschriften door burgers mogelijk te maken en te voorzien in instrumenten voor herziening van wetgeving, hetgeen de verantwoordelijkheid is van het kabinet van de premier, de senaat en de kamer van afgevaardigden. De documenten in de gegevensbank "Normattiva" kunnen in drie vormen worden geraadpleegd:

de originele versie zoals gepubliceerd in het Italiaanse publicatieblad;

de versie die op de datum van raadpleging van de gegevensbank van kracht en van toepassing is, en

de versie die van kracht was op enige eerdere datum zoals opgegeven door de gebruiker.

Als het project afgerond is, omvat de gegevensbank het volledige wetgevingscorpus van Italië in de vorm van genummerde rechtsinstrumenten (wetten, verordeningen, beschikkingen en overige genummerde rechtsinstrumenten).

Momenteel bevat de gegevensbank circa 75 000 rechtsinstrumenten die allemaal in of sinds 1946 zijn vastgesteld.

De gegevensbank bevat geen ministeriële verordeningen.

Het project bevindt zich nog in de ontwikkelingsfase. In de toekomst:

wordt het mogelijk om via dynamische links door de hele gegevensbank te navigeren vanaf de gewijzigde bepaling naar het betreffende artikel in de volgende wijzigingswet;

wordt de zoekfunctie aangepast om ook te kunnen zoeken "op concept" en op semantische categorie;

worden alle rechtsinstrumenten die gepubliceerd zijn toen Italië een koninkrijk was (1861-1946) hersteld en beschikbaar gemaakt;

bevat de gegevensbank koppelingen naar alle overige openbare juridische gegevensbanken, te beginnen met de gegevensbanken met regionale wetgeving en communautaire wetgeving.

Laatste update: 18/01/2022

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.